VAHAN CARDASHİAN VE TÜRK-AMERİKAN İLİŞKİLERİNİ BALTALAMAK İÇİN BAŞLATILAN MÜCADELE

AVİM

Bu yazı ilk olarak AVİM tarafından 29 Mayıs 2024te yayınlanan İngilizce bir makalenin çevirisidir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin 1917 baharında Birinci Dünya Savaşına girmesinin ardından Osmanlı İmparatorluğu ile ABD arasındaki resmi diplomatik ilişkiler sona ermiş ve 1927 yılına kadar yeniden tesis edilmemiştir. 6 Nisan 1917'de ABD, Osmanlı İmparatorluğunun savaşta müttefiki olan Almanya'ya savaş ilan etmiştir. Bu durum Osmanlının ABD ile resmi diplomatik ilişkilerini sürdürmesini imkânsız hale getiren bir gelişme olmuştur. Ancak diplomatik ilişkiler resmi olarak sona ermiş olmasına rağmen iki devlet arasında bir savaş durumu ortaya çıkmamıştır.

Birinci Dünya Savaşının bitiminden sonra ABD, o zamanlar İtilaf devletlerinin işgali altında olan Osmanlı başkenti İstanbul'da bir Yüksek Komiser tarafından temsil edilmiştir. İtilaf devletlerinin işgali, Kurtuluş Savaşının (1919-1922) ve 1923 Lozan Barış Antlaşmasının başarıyla sonuçlanmasıyla sona ermiştir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, 1925 yılına gelindiğinde yıllardır savaş halinde olduğu ülkelerle diplomatik ilişkilerini yeniden kurmuştur.

1925 yılına gelindiğinde Türkiyenin normal ilişkiler kuramadığı tek büyük devlet kalmıştı: ABD. Türk Dışişleri Bakanı ile ABD Yüksek Komiseri Amiral Bristol arasında resmi ilişkilerin yeniden kurulmasına yönelik müzakereler, 1927 başlarında yeni başkent Ankara'da yaklaşık üç hafta sürmüştür. 17 Şubat 1927'de son notlar imzalanmış ve teati edilmiştir. Böylece on yıllık bir aradan sonra Türk-Amerikan ilişkilerini resmen yeniden tesis eden bir anlaşmaya varılmıştır.

Anlaşmanın imzalanmasının ardından ABD'nin ilk Ankara Büyükelçisi Joseph C. Grew Eylül 1927'de Türkiyeye varmıştır. Türk Büyükelçisi Ahmet Muhtar Bey ise aynı yılın Kasım ayının sonunda ABD'ye gelmiştir.

Ancak bu çabalar ve resmi ilişkilerin kurulmasına yönelik anlaşma, ABD'deki Ermeni milliyetçileri ve onların destekçileri tarafından da protesto dalgasıyla karşılanmıştır. Nisan ayında New York'ta Vahan Cardashian başkanlığını yürüttüğü Ermeni Basın Bürosu, Senatör William King, diplomat James Gerard ve "Lozan Antlaşmasına Karşı Kurulan

Komitenin Başkanı" David Hunter Miller'ın da katıldığı büyük bir protesto toplantısı düzenlenmiştir.

Vahan Cardashian, Osmanlı döneminde Kayseride doğmuştur. 1902'de ABD'ye göç etmiş ve 1908'de Yale Üniversitesinden hukuk diplomasını almıştır. 1910-1915 yılları arasında Washington D.C.'deki Osmanlı Büyükelçiliğinde ve New York'taki Osmanlı Konsolosluğunda müsteşarlık yapmış, aynı zamanda Osmanlının ABD'deki mali temsilcisi olmuştur. Ancak Türk karşıtı faaliyetleri 1915'te işine son verilmesine neden olmuştur.

Cardashian ve destekçilerinin 1927 Türk-Amerikan anlaşmasıyla ilgili faaliyetleri, ABD gibi büyük bir devletin çıkarlarının küçük lobi grupları tarafından nasıl rehin alınabileceğini göstermektedir. Bu durum, aynı zamanda bu grupların gerçeklikten ne kadar kopuk olduğunu da ışık tutmaktadır.

Cardashian, ABD Başkanına bir mektup göndererek, "ABD'nin şu anda Türkiye ile savaş halinde olduğunu" ve "eğer bir Türk Büyükelçisi buraya gelmeye kalkarsa onun tutuklanmaya tabi tutulması gereken bir düşman statüsünde olacağını" iddia etmiştir. Böylece Amerikalıların ve Türklerin hiçbir zaman savaş halinde olmadığı bir savaşın bitiminden 9 yıl sonra dahi Cardashian, ABD'yi -Amerikan halkının çıkarlarının aleyhine olacak şekilde- yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti ile bitmek bilmeyen bir çatışmanın içine çekmeye çalışmıştır.

Cardashian ayrıca, "Amerika Birleşik Devletleri'nde Türk-Amerikan anlaşmasına karşı çıkan yaklaşık bir milyon eski Türkiye tebaasının bulunduğunu" belirtmiştir. Cardashian bunu yaparak farkında olmadan Ermeni milliyetçi propagandasının temel söylemlerini, yani 1915 Olayları sırasında bir milyondan fazla Osmanlı Ermenisinin hayatını kaybettiği iddiasını çürütmüştür. Henüz savaş başlamadan önce, 1914 yılında Osmanlı Ermenilerinin nüfusu 1,5 milyon civarındaydı. Suriye, Lübnan ve Sovyet Ermenistanına yerleşenler ve sayıları yaklaşık olarak 550.000 olan Osmanlı Ermenilerine ilaveten, 1927'ye gelindiğinde ABD'de "neredeyse bir milyon" Ermeni mevcut ise, bu durumda 1915 Olayları sırasında "bir milyondan fazla Ermeninin" hayatını kaybetti iddiası bizzat Cardashian tarafından savunulamaz konuma düşürülmüştür.

Piskopos Manning de Cardashian'ın mücadelesini desteklemek üzere bir mektup göndererek Türklerin "Ermenistan'a verilen Wilson Ödülü'nü [Wilson Ermenistanı sınırlarını] kabul etmedikçe" resmi ilişkilerin kurulamayacağını savunmuştur. Söz konusu satırlar, Manningin ne kadar akılsız olduğuna ve gerçeklerden ne derecede kopuk olduğuna ışık tutmaktadır.

Cardashian ve destekçilerinin çabaları, küçük çıkar grupları tarafından gerçekleştirilen lobi faaliyetlerinin yaratılabileceği sorunları açıkça göstermektedir. Aynı zamanda bu durum Türk-Amerikan ilişkilerinin daha 1920'li yıllar gibi erken bir tarihten itibaren bazı lobi grupları tarafından nasıl hedef alındığına ve sabote edildiğine de ışık tutmaktadır.

Image not found or type unknown

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "VAHAN CARDASHİAN VE TÜRK-AMERİKAN İLİŞKİLERİNİ BALTALAMAK İÇİN BAŞLATILAN MÜCADELE." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 27. Haziran 06. Erişim Kasım 22, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/VAHAN-CARDASHIAN-VE-TURK-AMERIKAN-ILISKILERINI-BALTALAMAK-ICIN-BASLATILAN-MUCADELE

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır